

شفای بیمار

St Paul Healing the Cripple at Lystra (1660), by Karel Dujardin
پولس رسول شخصیت اصلی این تصویر است. او در کنار گروهی از مردم بیمار و زانو زده ایستاده است. وقتی پولس در لستره موعظه می کرد، در میان کسانی که به او گوش می دادند مردی بود که از بدو تولد معلول بود. پولس دید که ایمان دارد که معالجه شود، پس با صدای بلند به او گفت: «راست روی پاهایت بایست.» او بلند شد و شروع به راه رفتن کرد.

همه مشاهدات استفاده کنیم، هیچ گاه فعالیت علمی جدی انجام نداده ایم؛ اما باز کردن پای خدا به علم، لزوماً شعله فعالیت علمی را خاموش نمی کند. بحث در این جا ناظر به یک تمایز است بین این که بگوییم «خدا چنین کرده» به عنوان «بخشی از یک تبیین» و این که بگوییم «خدا چنین کرده» به عنوان «یک تبیین کامل». رویکرد دوم اگر به همه پدیده های علمی تعمیم پیدا کند، علم موآدر را پایان می دهد؛ اما این نشان نمی دهد که رویکرد نخست نیز مهلک است. به همین دلیل است که استدلال ترمز علم، قادر به موجه سازی طبیعی گرایی روش شناسانه نیست.^{۱۲}

توجه به این نکته در این جا حالی از لطف نیست که به اعتقاد منتقدان طبیعی گرایی، التزام صلب به ضابطه طبیعی گرایی نیز ترمز معرفت به حساب می آید و وجودی از معرفت اصیل بشری را بی معنا معرفی کرده و سدی بر راه کندوکاوهای منجر به آن خواهد بود. التزام به این ضابطه، موجب انسداد و کاهلی اندیشه ورزی در سطحی دیگر شده و مانع هرگونه تعمق و ژرف نگری در چگونگی پیوند عوامل فراطبیعی و پدیده های این جهانی می شود و ثمره نهایی آن، محدودیت معرفت بشری است.

نمونه ای از این مسئله رامی توان در موضعی که در قبال پرسش از چرایی وجود جهان اتخاذ می شود مشاهده نمود. این در حالی است که چرایی، به معنای علت تحقق و پدید آمدن یک چیز اقسامی دارد؛ از جمله چرایی غایی و فاعلی. چرایی فاعلی نیز به دو قسم پرسش از علت یا علل هستی بخش و چرایی فرایندی تقسیم می شود. بنابراین «چرا جهان وجود دارد؟» به سه پرسش اساسی در باب جهان قابل تحلیل است که عبارتند از: (۱) علت پدید آورنده هستی بخش جهان چه چیز یا چه کسی است؟ (۲) فرایند پیدایش و تحولات جهان چگونه است؟ (۳) غایت جهان چیست و اساساً جهان، غایت و هدفی دارد یا نه؟ به طور معمول در تحقیقات فلسفی

مراد از چرایی جهان، بررسی علت هستی بخش و غایی جهان است؛ و در تحقیقات علمی تکیه اصلی بر سر چگونگی آن است. اگرچه هم فیلسوف و هم فیزیکدان می توانند دایره پرسش را به حوزه دیگری گسترش دهند، لیکن حصر کاربرد آن در چگونگی و فرایند فیزیکی غیر قابل قبول است و به این وسیله نمی توان تحقیقات چند جانبه در باب چیستان هستی را فرورنهاده و با توصیه به نوعی خودسانسوری، ذهن جستجوگر را از ادامه کاوشگری بازداشت و به توضیحات طبیعی صرف با همه کاستی های آن بسنده کرد. همچنین است حکایت بحث از غایت در علوم زیستی یا تجرد نفس و قابلیت هایی نظیر آگاهی و اراده آزاد در علوم شناختی.

در این شماره فرصت نشد به هر سه پرسش مطرح شده در پایان یادداشت شماره نخست پردازیم و دو پرسش مرتبط «چرا علم جدید با پیش فرض طبیعی گرای، موفقیت های فراوان عملی دارد؟» و همچنین «نسخه جایگزین خدا باوری برای روش علمی چیست؟» را در شماره آینده بررسی خواهیم کرد. ▶

پی نوشت

1. Science.

۲. البته روشن است که التزام به طبیعی گرایی شرط کافی برای علمی دانستن یک نظریه نیست اما قطعاً شرط لازم است.

3. Scott, Darwin Prosecuted: Review of Johnson's Darwin on Trial. *Creation/Evolution Journal*, 36-47 1993.

4. Quinn, The Philosopher of Science as Expert Witness. In Cushing, Delaney, & Gutting, *Science and Reality—Recent Work in the Philosophy of Science*. South Bend: Notre Dame University Press. 1984.

5. Laudan, The Demise of the Demarcation Problem. In M. Ruse, *But Is It Science? The Philosophical Question in the Creation/Evolution Controversy* (pp. 340-343). New York: Prometheus Book 1988.

6. Pennock, *Tower of Babel – the Evidence against the New Creationism*. Cambridge: MIT Press. 1999, p. 196.

7. Supernovas.

8. Ratzsch, *Nature, Design and Science: The Status of Design in Natural Science*. New York: State University of New York Press. 2001, pp. 110-111.

9. Science Stopper.

۱۰. دیویس و دیگران، پرسش های ابدی: گفتارهایی درباره راز آفرینش انسان و جهان، دفتر اول، تهران: پارسیک، ۱۴۰۰، ص ۷۹.

11. Klee, *Introduction to the philosophy of science: Cutting nature at its seams*. Oxford University Press, 1997, pp. 1-3.

12. Sober, Why Methodological Naturalism? In M. Auletta, & R. Martinez, *Fact and Theories: A Critical Appraisal 150 Years after The Origin of Species*, 2011, (pp. 359-378). Rome: Gregorian Biblical Press.

در ادامه و به هنگام طرح الگوی برگزیده درباره فعل خداوند در طبیعت، بیش تر به این مسئله خواهیم پرداخت و تحلیل دقیق تری از راه حل صحیح آن ارائه خواهیم کرد.